Lumikki

Kerta sydän-talvella, kun lumi-höytyvät höyhenen-pehmoisina pilvistä maahan putoilivat, muuan kuningatar neulomassa istui akkunan ääressä, jonka oli kehä mustaa ebenholtsia. Siinä lunta katsellen neuloissansa hän neulalla pisti sormeensa, ja lumelle kolme veri-pisaraa tipahti. Ja koska valkoisessa lumessa kovin kauniilta näytti luo puna, hän itseksensä ajatteli: "oi jospa olisi minulla lapsi, valkoinen kuin lumi, punainen kuin veri ja musta kuten tuossa akkunan-kehä." Sitten ennen pitkää hän synnyttikin pienen tyttösen, joka oli valkoinen kuin lumi sekä punainen kuin veri, ja jolla oli hiukset mustat kuten ebenholtsi; sen tähden sitä Lumikiksi ruvettiin kutsumaan. Ja lapsen synnyttyä kuoli kuningatar.

Kului sitten vuoden vaalo, jopa kuningas nai toisen puolison. Tämä oli ihana vaimo, mutta ylpeä ja pöyhkeä eikä saanut kärsityksi, että kukaan olisi häntä kauniimpi. Hänellä ihmeellinen peili oli; kun hän tuon eteen astui ja siinä itseään katseli, hänen oli tapa sanella:

"sano pieni kuvastin,
ken maalimassa on kaunihin."

ja peili siihen vastasi:

"te, kuningatar, ootte kaikkein kaunihin."

Silloin hän tytyväinen oli, sillä tiesipä hän peilin puhuvan totta.

Mutta Lumikki kasvamistansa kauniimmaksi kasvoi ja seitsemän vuoden vanhaksi tultuaan hän niin ihana oli, kuin kirkas päivä, ja itse kuningatarta kauniimpi. Kun sitten tuo peililtään kerta kysyi:

"sano, pieni kuvastin,
ken maalimassa on kaunihin."

se vastasi:

"te, kuningatar ootte kaunihin täällä,
vaan Lumikki teitä on kauniimpi vielä."

Tuosta säikähti kuningatar, ja kateudesta hänen kasvonsa keltaisen viheriöiksi kävivät. Tästä hetkestä alkain aina, milloinka vain Lumikki hänen nähtäviinsä tuli, oikeimpa pahasti hänen sappeansa paisutti, niin hän tuota tyttöä vihasi. Rikka-ruohon tavoin kateus ja kopeus kasvamistansa hänen sydämmessään kasvoivat, yöt päivät sitä yhä kalvaten. Silloin hän erään metsästäjän kutsui tykönsä ja sanoi hänelle: "vie lapsi pois metsähän, minä en sitä enään kärsi nähtävissäni. Sinun pitää se tappaa sekä tuoda minulle sen keuhko ja maksa merkiksi." Totellen metsästäjä tytön vei mukaansa, mutta kun hän jahti-veitsensä oli paljastanut Lumikin viatonta sydäntä lävistääksensä, lapsi raukka itkemään rupesi, rukoillen: "oi metsästäjä rakas, säästäkää henkeni, minä metsään juoksen enkä ikinä enään kotia palaa." Tytön ihanuus metsästäjässä sääliä synnytti ja hän vastasi: "noh mennös sitten menojas lapsi parka." Itseksensä hän ajatteli: "kyllähän metsän pedot sinun piankin ahmaavat kitaansa," mutta tuntuipa hänestä kuitenkin, ikään-kuin olisi hänen sydäntänsä rasittamasta raskas taakka haihtunut, kun hän pääsi tyttöä tappamasta. Samassa sieltä ohitse sattui juoksemaan metsäsian porsas; sen hän kuoliaksi pisti, otti siitä keuhkon ja maksan sekä vei net merkiksi kuningattarelle. Kokin sitten täytyi nämät suolassa keittää, ja tuo vaimo ilkiö net söi suuhunsa sekä luuli Lumikin keuhkon ja maksan syöneensä.

Ypö yksinänsä tyttö raukka siinä nyt synkkää metsää kierteli, ollen semmoisessa pelon tuskassa, että hän puitten lehtiäkin katseli vavisten eikä ymmärtänyt, mikä neuvoksi. Silloin hän juoksemaan rupesi, kiisi teräväin kivien ylitse, pujahti orjantappurain välitse, ja metsän petoja hänen ympärillänsä hyppieli, mutta nuot eivät hänelle mitään pahaa tehneet. Näin hän juoksemistansa juoksi, miten vain pötkimään pääsi, kunnes illan lähetessä huomasi pienen huoneen, jonne hän meni levähtämään. Tässä tupasessa kaikki pientä oli, mutta somimman somaa ja siistimmän siistiä. Siinä valkoisella vaatteella peitetty pieni pöytä; pöydällä seitsemän pientä lautasta ja jokaisen lautasen vieressä pikku lusikka, pikku veitsi ja pikku kahveli sekä pienoinen pikari. Seinuksella oli vieretysten valmistettuna seitsemän pientä vuodetta, niissä jokaisessa lumi-valkeat lakanat. Kovin nälissänsä ja janoissaan kun oli, Lumikki joka lautaselta söi vähäisen kaaliksia ja leipää sekä joi viini-pisaran

jokaisesta pikarista, sillä hän ei yhdeltä tahtonut ottaa koko hänen osaansa. Ollen aivan väsyksissänsä hän sitten makuu-sijaksensa vuoteita koetti, mutta sopimattomia olivat: yksi liian pitkä, toinen liiaksi lyhyt; vasta seitsemäs parahultainen oli, ja sinne hän jäi makaamaan, heitti itsensä Jumalan haltuun sekä nukkui sikeään unehen.

Pimeän tultua saapui kotihin tuon pikku tupasen isännät, seitsemän kääpiöä, jotka vuorista hakkasivat ja kaivoivat malmia. He kukin kynttilänsä sytyttivät ja, kun huone nyt valoisaksi tuli, huomasivat kohta jonkun siellä käyneen, sillä eipä enään kaikki ollut siinä järjestyksessä kuin heidän lähteissänsä. Yksi sanoi: "kuka minun tuolillani on istunut?" toinen taas: "kuka minun lautaseltani syönyt?" Kolmas lausui: "kuka on leivästäni haukannut?" neljäs: "kuka minun kaaliksiani maistanut?" Viides virkkoi: "kuka kahveliani on käyttänyt?" kuudes taas "kuka veitselläni leikannut?" ja seitsemäs sanoi: "kuka pikaristani on juonut?" Silloin ensimmäinen taaksensa katsahtaen huomasi vuoteessansa pienen kuopan sekä lausui: "kuka minun makuu-sijaani on litistänyt?" Myöskin toiset huusivat: "onhan minunkin vuoteellani joku ma'annut." Mutta kun seitsemäs vilkasi vuodettansa, näki hän Lumikin, joka siellä makasi nukkumassa. Hän nyt kumppaneitansa kutsui ja sinne riennettyään nämät hämmästyksestä huudahtaen rupesivat kukin pikku kynttilänsä valossa Lumikkia katselemaan. "Ah kah! ah kah!" he toisilleen virkkoivat, "tuo vasta kaunis lapsi!" sekä olivat niin ihastuksissaan, ett'eivät malttaneet tyttöä herättää, vaan antoivatpa hänen jäädä sinne nukkumaan. Mutta seitsemäs kääpiö kumppaneittensa vieressä vuorotellen makasi, kunkin vuoteella yhden tunnin, ja sitten tuo yö oli kulunut.

Aamulla herättyänsä Lumikki pahasti pelästyi, kun hän nuot seitsemän kääpiöä näki. Mutta ystävällisesti nämät häneltä kysyivät: "mikä sinun on nimesi?" - "Minua Lumikiksi kutsutaan," tyttö vastasi. "Mitenkä sinä meille olet tullut?" kääpiöt vielä kysäsivät. Silloin tyttö heille kertoi, että äiti-puoli oli hänen määrännyt tapettavaksi, mutta metsästäjä hänet kuitenkin heittänyt henkiin, ja että hän sitten koko pitkän päivää oli metsää astellut, kunnes viimein oli heidän huoneensa huomannut. Tähän kääpiöt sanoivat: "jos sinua haluttaa ruveta meidän taloutemme hoitajaksi, vuoteet meille valmistamaan, meille keittämään, pesemään, neulomaan sekä kutomaan, ja jos pidät kaikki siivossa ja puhtaana, sopii sinun jäädä meille etkä täällä tule minkään-lajista puutosta näkemään." - "Aivanhan halusta minä teidän palvelukseenne rupeen," vastasi Lumikki ja jäi sinne. Hän sitten heidän talouttansa hoiti; aamuisin kääpiöt vuoriin menivät malmia ja kultaa hakemaan, iltasin he kotia palasivat, ja silloin ruo'an tuli olla valmihina. Päivät päätänsä tyttö oli ihan yksinään, ja siksipä nuot kääpiö kiltit häntä varoittivat sanoen: "ole vain varuillas, sillä äiti-puoles piankin on tietoonsa saava, että sinä täällä oleskelet; älä millään muotoa laske ketään huonehesen."

Mutta kuningatar, joka luuli Lumikin keuhkon ja maksan syöneensä, arveli nyt taas olevansa kaikisten kauniimpana, astui peilinsä eteen ja lausui:

"sano, pieni kuvastin,
ken maalimassa on kaunihin."

Tähän vastasi peili:

"te, kuningatar, ootte kaunihin täällä,
vaan tuhat vertaa kauniimpi vielä
on vuorien takana Lumikki,
mi kääpiöin parissa asuupi."

Silloin kuningatar pelästyi, sillä hän tiesi, ett'ei peili valehia laskenut, sekä huomasi, että metsästäjä oli hänen pettänyt ja siis Lumikki vielä elossa. Nytpä hän uudestaan rupesi ajattelemistaan ajattelemaan, mitenkä tytön saisi surmatuksi, sillä niin kau'an kun hän tiesi, että mailmassa oli toinen kaunihimpi, ei kateus häntä kalvaamasta hellittänyt. Ja viimeinkin keinon keksittyään hän kasvonsa maalasi sekä puki itsensä vanhan kaupustelia-akan näköiseksi, täten tullen ihan tuntemattomaksi. Tähän muotoon muuttuneena hän sitten seitsemän vuoren ylitse samosi noitten seitsemän kääpiön kotihin ja kolkutti ovea, huutaen: "kauniita tavaroita kaupaksi, oikeimpa kelpo tavaroita!" Lumikki akkunasta tirkisteli ja vastasi: "hyvää päivää, rouvaseni! mitä teillä on myytävänä?" - "Hyvää tavaraa, kauniita kaluja," tuo pani vastaukseksi, "nyöräys-nauhoja kaiken-karvaisia," sekä esitti nähtäväksi kirjavasta silkistä kudotun korsetin. "Totta maar minun sopinee huonehesen laskea tuommoinen kunnon akka," ajatteli Lumikki, aukaisi oven sekä osti nuot somat nyöräys-nauhat. "Oi lapsi kulta," akka lausui, "aivanhan sinä lönteröiseltä näytät! annappas, minä kerrankin sinun oikein panen nyöri-liiviin." Mitään pahaa pelkäämätä Lumikki akan etehen asettui uuteen liiviinsä nyörättäväksi, mutta vilppahasti akka

liivin pingotti niin piukkahan, ett'ei Lumikki enään saanut hengitetyksi, vaan kuolleena lankesi laattialle. "Nytpä kauniimmuutesi on ollutta ja mennyttä," mutisi vaimo ja riensi tiehensä.
Eihän aikaakaan, jopa ilta-puoleen palasi kotia nuot seitsemän kääpiöä, mutta he vasta pelästyivät nähdessään rakkahan Lumikkinsa makaavan laattialla; ja liikahtamata hän siinä lepäsi, ikään-kuin kuollehena. He hänen nostivat pystyyn ja huomattuaan hänen kovin piukkahan nyörätyksi leikkasivat heti nauhat poikki; silloin tyttö hiukan hengittämään rupesi ja virkosi vähitellen taas entisellensä. Kuultuaan, miten käynyt oli, kääpiöt lausuivat: "eihän tuo vanha kaupustelia-akka kukaan muu ollut kuin kuningatar ilkiö; ole vast'edes paremmin varuillasi äläkä ketään laske huonehesen meidän poissa ollessamme."
Mutta kotia tultuansa vaimo häijykäs peilin eteen astui sekä kysäsi:

"sano, pieni kuvastin,
ken maalimassa on kaunihin;"

ja se silloin, kuten viime-kerrallakin, vastasi:

"te, kuningatar ootte kaunihin täällä,
vaan tuhat vertaa kauniimpi vielä
on vuorien takana Lumikki,
mi kääpiöin parissa asuupi."

Tämän kuultuansa kuningatar niin pahasti pelästyi, että suonista kaikki veri sydämmeen pakkasi, sillä hyvimpä hän ymmärsi, että Lumikki oli taas elämään tointunut. "Nyt," huudahti hän, "minä jotakin koetan keksiä, joka sinulle varman tuhon tuopi," ja valmisti noita-keinoilla, joita hän kylläkin osasi, myrkyllisen kamman. Sitten hän itsensä puki tuntemattomaksi, muuttaen muotonsa toisen vanhan akan näköiseksi. Semmoisena hän taas astui noitten seitsemän vuoren tuolle puolen kääpiö-seitsemikön kotiin ja kolkutti ovea, huutaen: "hyviä tavaroita kaupaksi! ostakaa!" Lumikki akkunasta katsahti ja sanoi: "mene vain menojas, minä en tohdi ketään laskea tänne sisälle." - "Tottahan sinun toki lienee lupa kalujani katsella," virkkoi akka, otti pussistansa tuon myrkyllisen kamman ja näytti sen tytölle. Siihen nyt lapsi parka niin mieltyi, että hän petetyksi tuli ja aukaisi oven. Kun sitten kaupasta olivat sopineet, akka lausui: "tahtoisimpa nyt sinun kerrankin kammata oikein kunnollisesti." Lumikki parka ei mitään pahaa aavistanut, vaan suostui akan tuumahan, mutta tuskin tuo oli kamman pistänyt hänen hiuksiinsa, jopa myrkky vaikutettavansa vaikutti ja tyttö tainnuksiin meni. "Sinä ihmeen ihana," vaimo ilkeä lausui, "jo nyt on ihanuutes loppunsa nähnyt," sekä läksi tuvasta pois.
Mutta onneksi pian ehti ilta, jolloinka kääpiöt kotia tulivat. Nähtyään Lumikin makaavan kuollehen näköisenä laattialla he tämän kohta arvasivat äiti-puolen toimeksi, rupesivat hakemaan sekä löysivätkin tuon myrkyllisen kamman ja tuskimpa sen olivat saaneet tytön hiuksista, jopa tointui Lumikki ja kertoi, kuinka oli ollut asian laita. He sitten häntä taas varoittivat olemaan varuillansa sekä kielsivät avaamasta ovea kellekkään.
Kun kuningatar oli kotiinsa päässyt, hän peilin eteen asettui lausuen:

"sano, pieni kuvastin,
ken maalimassa on kaunihin."

Se siihen vastasi, kuten ennenkin:

"te, kuningatar ootte kaunihin täällä,
vaan tuhat vertaa kauniimpi vielä
on vuorien takana Lumikki,
mi kääpiöin parissa asuupi."

Peilin sanat kuultuansa hän vihasta värisemään, vallampa vapisemaan. "Lumikin täytyy kuolla," hän kiljasi, "vaikkapa oman henkeni kaupalla." Sitten hän meni yksinäiseen sala-kammioon, jonne ei kukaan päässyt, sekä valmisti siellä myrkyllisimmän myrkyllisen omenan. Punaisena ja valkoisena se niin erin-omaisen kauniilta näytti, että kuka sen vain näki, hänen sitä heti rupesi mieli tekemään, mutta joka siitä edes pikku riikusenkin oli haukannut, hän kohta oli kuoleman omana. Omenansa valmiiksi saatuaan kuningatar kasvonsa maalasi sekä puki itsensä talonpoikais-vaimon vaatteihin ja läksi astumaan kääpiöjen taloon tuonne seitsemän vuoren taakse. Kuultuaan ovea kolkuttavan Lumikki päänsä pisti akkunasta ja sanoi: "minä en tänne tohdi laskea ketään, minua on avaamasta kieltänyt nuot seitsemän kääpiöä." - "Minulle tuo yhden-tekevää," vastasi vaimo, "kyllähän minä omenistani pääsen. Seh siinä sinulle yksi." - "Älkää, muija kulta," sanoi Lumikki, "minä en sitä uskalla ottaa." - "Pelkäätkö myrkyttämistä?" akka lausui, "katsoppas, minä omenan leikkaan kahtia; syö sinä punainen puolikas,

minä vaalean lappaan suuhuni." Mutta omena oli niin konstikkaasti tehtynä, että ainoastaan punainen puoli oli myrkyllinen. Lumikkia rupesi omenaa haluttamaan, eikä hän nähtyänsä vaimon siitä haukkaavan enään saanut mieltänsä maltetuksi, vaan kurotti kätensä ulos akkunasta ja sieppasi puoleensa tuon myrkyllisen puolikkaan. Mutta tuskin tyttö siitä oli sipaleen saanut suuhunsa, jopa hän kuolleena suistui pitkällensä. Julmasti hänehen katsahtaen ja ääneensä nauraen kuningatar silloin virkkoi: "valkoinen kuin lumi, punainen kuin veri, musta kuten ebenholtsi! nytpä eivät kääpiöt enään kykene sinua henkihin herättämään." Ja kotona sitten peililtään kysyttyänsä:

"sano, pieni kuvastin,
ken maalimassa on kaunihin,"

tuo viimeinkin vastasi:

"te, kuningatar, ootte kaikkein kaunihin."

Silloin rauhan saavutti hänen kateellinen sydämmensä, rauhaa sen verran, kuin on häijyn ja kadehtivaisen sydämmen saavutettavissa.
Illalla kotia palattuansa kääpiöt Lumikin näkivät laattialla pitkällään, hän ei enään hengittänyt, vaan oli kuollehena. He hänen nostivat istualle, hakivat tarkoin, löytyisikö myrkyllistä mitään, päästivät häneltä nyöri-liivin, kampasivat hänen hiuksensa sekä pesivät hänet vedellä ja viinillä, mutta eipä mistään apua; lapsi kulta kuolleena pysyi eikä henkihin herännyt. Kääpiöt nyt hänen panivat paarille, istuivat sen äärehen koko seitsemikkö ja itkivät tyttöä, itkein siinä kolme pitkää päivää. Sitten nuot Lumikkinsa aikoivat haudata, mutta hän aivan elävältä näytti, ja hänen suloiset poskensa yhä pysyivät punaisina. He sentähden sanoivat: "häntä emme malta mustaan multahan kätkeä," teettivät lasisen ruumiin-arkun, jonne sopi nähdä joka taholta, laskivat Lumikin sinne sekä kirjoittivat kanteen kulta-kirjaimilla hänen nimensä ja että hän oli kuninkaan-tytär. Sitten kantoivat vuorelle arkun ja yksi heistä aina istui sitä vartioitsemassa. Ja myöskin eläimiä siellä kävi Lumikkia itkemässä, ensin tuli tarha-pöllö, sitten kaarne ja viimeiseksi kyyhkynen.
Kau'an, kovin kau'an siinä nyt Lumikki makasi muuttumata, laisinkaan lakastumata ja näytti vain ikään-kuin nukkuneelta, sillä olipa hänen ihonsa lumen valkoinen, veren punainen sekä hiukset mustat kuten ebenholtsi. Mutta tapahtuipa, että siinä metsässä kerta kävi eräs kuninkaan-poika, ja tuo kääpiöjen tupahan tuli, siellä pitääksensä yötä. Hän vuorella olevan ruumiin-arkun näki sekä ihanan siinä makaavan Lumikin ja luki myöskin, mitä kulta-kirjaimilla oli arkun kanteen kirjoitettuna. Silloin hän sanoi kääpiöille: "antakaa minulle tuo arkku! minä siitä teille maksan, mitä vain tahdotte." Mutta kääpiöt vastasivat: "lemmikistämme emme luovu, vaikka saisimme kaikki mitä mailmassa on kultaa." Nytpä prinssi pyytämään: "no lahjoittakaa se minulle, sillä Lumikkia näkemätä en voi elää, minä häntä olen rakkahimpanani kunnioittava." Prinssin näin rukoiltua noitten hellä-sydämisten kääpiöjen tuli häntä surku, ja he hänelle arkun antoivat. Kuninkaan-pojan palveliat sen nyt nostivat hartioillensa sekä läksivät kotia-päin astumaan. Tapahtuipa silloin, että he pensahasen kompastuivat, ja tärähdyksestä tuo Lumikin haukkaama myrkyllinen omenan-pala hänen kurkustansa läksi. Ja eihän aikaakaan, jopa tyttö aukaisi silmänsä, kohotti arkusta kannen irti, nousi istualle sekä oli taas ihan elävänä. "Oi kummaa tämä!" hän huudahti, "missä maar minä nyt lienen?" Ilosta ihastuneena vastasi kuninkaan-poika: "sinä minun luonani olet," ja kertoi, mitä oli tapahtunut sekä lisäsi sitten: "minä sinua rakastan enemmän, kuin mailmassa muuta mitään; tule minun kanssani isäni linnaan ja rupee puolisokseni." Silloin häneen Lumikki rakastui sekä seurasi häntä, ja häät heille valmistettiin mitä komeimmat, loistavimmat.
Mutta pitoihin myöskin kutsuttiin Lumikin häijy äiti-puoli. Uhkeimmat vaatteensa ylleen puettuaan hän nyt peilinsä eteen astui kysyen:

"sano, pieni kuvastin,
ken maalimassa on kaunihin,"

Peili vastasi:

"te kuningatar, ootte kaunihin täällä,
vaan morsian verrattoman kauniimpi vielä."

Silloin tuo vaimo ilkiö kamalan kirouksen laski, ja häntä ahdistamaan rupesi tuska semmoinen, ett'ei hän ymmärtänyt, mikä tehtävänä. Ensin hän päätti olla häihin menemätä, mutta eipä levottomuus häntä halvaamasta lakannut, hänen täytyi lähteä nuorta kuningatarta katsomaan. Ja kohta kuninkaalliseen salihin astuttuansa hän Lumikin tunsi sekä joutui niin kovan tuskan ja hämmästyksen omaksi, ett'ei päässyt

paikaltansa liikahtamaan. Mutta jo oli häntä varten pantu hiilille kuumenemahan rautaiset tohvelit; nuot rauta-pihdeillä saliin tuotiin ja laskettiin hänen eteensä. Nämät tuli kuumat kengät hänen sitten täytyi pistää jalkahansa sekä tanssia niissä, kunnes henkensä heitti.

* * *